

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВИТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В ОСВЕНЦІМІ
ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА**

**SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
V Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
15 травня 2025 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від «23» травня 2025 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції (15 травня 2025 р., м. Мукачєво). Мукачєво : Вид-во МДУ, 2025. 530 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Капітан Л.І. – д-р істор. наук, професор (голова);

Туріс І.Ю. – канд. філол. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

МАЛЕЦЬ О.О., МАЛЕЦЬ Н.Б. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЗАКАРПАТТЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ АРХЕОЛОГІЧНИХ АРТЕФАКТІВ ПІЗНЬОБРОНЗОВОГО ТА РАННЬОЗАЛІЗНОГО ПЕРІОДУ

456

МЕДВІДЬ Л.І., АЛМАШІ В.В. ІНФРАСТРУКТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ

459

МИКУЛАНИНЕЦЬ С. І., БІДЗІЛЯ А. І. ВПЛИВ ГНУЧКОГО УПРАВЛІННЯ НА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

461

МИКУЛАНИНЕЦЬ С. І., ВОЛК О.О. РЕКРЕАЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ТЕРИТОРІЙ НА ОСНОВІ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

463

МИКУЛАНИНЕЦЬ С. І., ПОГАСІЙ А.В. АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

465

МОВЧАН К.М., ВЛАСЕНКО В.О. БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЯК ПРОСТІР КУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

467

МОРГУН А.В., ЖАБКО В.В. ДОКУМЕНТНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

469

МОРГУН А.В., ЖАБКО В.В. ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТРУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

470

МОРГУН А.В., ЦУПРА Д. І. ЕЛЕКТРОННЕ КАДРОВЕ ДІЛОВОДСТВО ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

472

МОРГУН А.В., ЦУПРА Д. І. ЕЛЕКТРОННІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ КАДРОВОМУ ДІЛОВОДСТВІ

474

ПАЛИНЧАК-КУТУЗОВА В.В. МУЗЕЙ ЯК ОБ'ЄКТ ГАСТРОТУРИЗМУ

476

ПАНКОВА О.М., УДВОРГЕЛІ Л.І., РЯБЕЦЬ М.М. РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ ЗБИВНОГО ДЕСЕРТУ ПРОФІЛАКТИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ПЮРЕ АЙВИ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

479

ПАНКОВА О.М., ШИМАНСЬКИЙ О.В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ФРАНЧАЙЗИНГУ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

471

ПАПП В., БОШОТА Н., МАРИНА І. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ

484

ПАПП В., БОШОТА Н., ОРБАН Я. РОЛЬ КЛАСТЕРІВ У КОМПЛЕКСНОМУ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ І РЕКРЕАЦІЇ

486

ПАПП В., БОШОТА Н., РЯБЕЦЬ О. РОЛЬ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ

488

ПАУЛИК А. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

489

ПАУЛЬО Е.В., РУБШІ М.А. ОРГАНІЗАЦІЯ ГОТЕЛЬНО РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ – СУЧАСНІ ПІДХОДИ

491

ПРОКОПОВИЧ Л.С., БЕЛЕНЬ І. І. БІБЛОХАБ – СУЧАСНИЙ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ, ВІЛЬНИЙ І ДОСТУПНИЙ БІБЛІОТЕЧНИЙ ПРОСТІР

494

ПРОКОПОВИЧ Л.С., ХИМИНЕЦЬ А.М. ДОКУМЕНТ: ІНФОРМОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА НОРМАТИВНА БАЗА

496

ПРОКОПОВИЧ Л.С., ХИМИНЕЦЬ А.М. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ В КЕРУВАННІ ДОКУМЕНТАЦІЄЮ

498

РОГЛЄВ Й.Й. СУЧАСНИЙ СТАН ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

500

РОЗДІЛ 4
**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ,
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

3. Пахомов С.О., Колеснікова К.В. Рекреаційні ресурси України: стан і перспективи використання // Економіка і суспільство. – 2021. – № 26. – С. 88–94.

4. Янко І.В. Інтеграція культурної спадщини у стратегічне планування розвитку територій // Регіональна економіка. – 2020. – № 2. – С. 134–142.

УДК 658.155(477)

МИКУЛАНИНЕЦЬ С. І.

кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри менеджменту, управління
економічними процесами та туризму,
Мукачівський державний університет,

ПОГАСІЙ А.В.

здобувач ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Мукачівський державний університет

**АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В
УМОВАХ ВІЙНИ**

Воєнні дії, які охоплюють Україну з 2022 року, мають глибокий і багатовимірний вплив на економічну систему країни, зокрема на функціонування суб'єктів господарювання різного масштабу. Підприємства, що традиційно працювали в умовах стабільного або відносно прогнозованого ринку, змушені адаптуватися до надзвичайно нестабільного середовища, в якому порушено ланцюги постачання, втрачено ринки збуту, зруйновано виробничі потужності, а людський капітал частково евакуйований або мобілізований. У таких умовах формування економічних результатів набуває кризового та антикризового характеру, а їх оцінювання стає не лише інструментом управління ефективністю, а й основою для стратегічного планування виживання та подальшої трансформації бізнесу.

Економічні результати діяльності підприємства, за класичним визначенням, є сукупністю кількісних і якісних показників, що відображають досягнення цілей підприємства за певний період. Найбільш вживаними серед них залишаються: прибуток, рентабельність, показники ефективності використання ресурсів, ліквідність і платоспроможність, структура витрат, а також інтегральні індикатори типу EBITDA чи ROI. У мирний період формування цих результатів відбувається під впливом попиту, цінової політики, конкуренції, технологічного розвитку, інноваційної діяльності та якості менеджменту. Проте в умовах війни до них додаються зовнішні загрози, які часто є домінуючими та важко піддаються контролю з боку підприємства.

Серед факторів, що істотно впливають на економічні результати в умовах війни, можна виокремити кілька основних груп: фізичні, фінансові, правові, інституційні, соціально-психологічні та політичні. Фізичні фактори включають руйнування інфраструктури, виробничих приміщень, втрати або евакуацію

РОЗДІЛ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

обладнання, відсутність електропостачання, дефіцит пального. Фінансові фактори охоплюють інфляційні процеси, девальвацію національної валюти, нестабільність банківської системи, обмеження на перекази, обмежений доступ до зовнішнього фінансування, ризику неплатежів від контрагентів. Правові та інституційні чинники полягають у зміні регуляторної бази, державному контролі, мобілізаційних приписах, змінах у митному режимі. До соціальних ризиків належать втрати персоналу через евакуацію, мобілізацію, психоемоційне вигорання працівників, падіння мотивації, зниження довіри в колективі, а також зменшення купівельної спроможності населення, що безпосередньо впливає на обсяги продажів.

Підприємства, які зберегли можливість функціонування, змушені швидко адаптувати бізнес-моделі. Для промислових підприємств – це може бути релокація виробництва або переорієнтація на продукцію, що має попит у військовий час. Для ІТ-сектору – забезпечення кіберстійкості, захист від кібератак, а також переведення команд на віддалену роботу за кордоном. Аграрний сектор, попри стратегічне значення, стикається з проблемами в логістиці, фінансуванні посівної та збуту врожаю, і відповідно – зростанням витрат і зниженням прибутковості. Відтак, формування економічних результатів підприємства у війні базується на антикризових підходах до управління ресурсами, короткостроковому плануванні та високій адаптивності до постійно змінюваних умов.

Оцінювання економічних результатів у воєнних умовах має базуватися на комбінованих підходах. Крім традиційного фінансового аналізу, значну роль відіграє сценарне моделювання, стрес-тестування, бенчмаркінг із підприємствами аналогічного сектора, що діють в інших регіонах або країнах. Оцінювання має включати як ретроспективні показники (на основі фактичних результатів), так і перспективні (прогнозовані), враховуючи зміни у зовнішньому середовищі. Окрему роль відіграє оцінка нематеріальних активів, зокрема інтелектуального капіталу, репутаційного потенціалу, гнучкості управління, лояльності персоналу – адже саме ці чинники визначають здатність підприємства адаптуватися та вижити.

Таким чином, формування та оцінювання економічних результатів у воєнний період вимагає нових підходів, адаптованих до умов надзвичайної невизначеності, ризику та обмеженого часу на ухвалення рішень. Успішна адаптація та трансформація системи оцінювання є передумовою збереження економічної активності підприємства, його конкурентоспроможності та соціальної ролі в період національної кризи. Подальші дослідження в цій сфері мають бути спрямовані на розробку галузевих моделей оцінювання, інтеграцію цифрових інструментів аналізу та прогнозування, а також удосконалення державної політики підтримки бізнесу в умовах воєнного стану.

РОЗДІЛ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Література:

1. Бутко М. С., Сидорова І. М. *Антикризове управління підприємством: навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 240 с.
2. Журавель В. А. Фінансова стійкість підприємства в умовах зовнішніх загроз. *Фінанси України*. 2023. № 3. С. 44–55.
3. Козак Ю. Г., Лаптева Л. О. Управління бізнесом в умовах воєнного стану: виклики та адаптивні стратегії. *Бізнес-Інформ*. 2023. № 5. С. 17–22.
4. Шведа О. Ю., Мартинюк О. П. Війна як фактор трансформації фінансових стратегій підприємств. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. № 2(47). С. 121–128.

УДК 025.5:316.7

МОВЧАН К.М.

директор наукової бібліотеки, старший викладач
Мукачівський державний університет

ВЛАСЕНКО В.О.

здобувач 2 курсу спеціальності
«Інформаційна, бібліотечна, архівна справа»
Мукачівський державний університет

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЯК ПРОСТІР КУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

У сучасному світі бібліотеки вже давно перестали бути лише сховищами книг. Вони перетворилися на центри культурного життя громад, майданчики для обміну знаннями, досвідом та ідеями. Бібліотечно-інформаційне обслуговування виконує важливу функцію не лише в забезпеченні доступу до інформації, а й у підтримці культурної взаємодії, сприянні міжкультурному діалогу та збереженні національної ідентичності.

Бібліотеки України беруть участь у формуванні національної історичної пам'яті, забезпеченні спадкоємності у розвитку духовної культури і зміцнюють національну самосвідомість. Збираючи, зберігаючи та надаючи в публічний доступ документальні джерела, у тому числі документальні докази російсько-української війни, бібліотеки створюють базу для того, щоб суспільство майбутнього могло скористатися уроками історії, а українці не втратили своєї ідентичності[1].

У період глобалізації та цифровізації значно зростає потреба у збереженні культурної спадщини, розвитку національної культури та забезпеченні вільного доступу до знань. Бібліотеки стають ключовими інститутами в цій справі, виконуючи роль посередників між культурами та генераторами нових культурних практик. В Україні, де важливими є процеси національного самоусвідомлення та інтеграції в європейський простір, тема бібліотечно-інформаційного обслуговування як простору культурної взаємодії набуває особливої значущості.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>